

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemana velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za polleta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Šola in še nekaj.

3., 4. in 5. avgusta boe splošni zbor avstrijskega učiteljskega v Libercu (Reichenberg) na Češkem. Zarad učiteljskega zbora sicer ni dobre, niti slabe letine, tudi svetovni mir zarad zborovanja kakih sto ali tisoč učiteljev ni v nevarnosti, a zanimivi so ti zbori, ker se tačas misli mnogih razodevajo in pride na površje to, kar se sicer prikriva, zanimivi so tudi taki zbori zarad teh, kateri niso pri zboru, a so vendar duševni vodje takih zborov. Tak je bil namreč prvi učiteljski zbor na Dunaji l. 1868, takrat, ko je ministerstvo pripravljalo nove postave, in je vlada nameravala vzeti duhovnom nadzorništvo ljudskih šol in to izvrševati po svojih organih. No učitelji so ji ploskali, morda so še več govorili, kakor je bilo nji ljubo; kamen se je začel takati, in se še sedaj ni upokojil; zadnji učiteljski zbor je bil o binokostih l. 1879 na Dunaji. A letos hočejo iti iz Dunaja in zborovati zunaj metropole, iskali so kraja drugod, tudi na jugu monarhije, dokler niso našli gostoljubnih meščanov, na severnem koncu monarhije ob meji saksonski med nemškimi Pemci. Odsek v to odbran vabi učitelje, da naj predmete, katere žele staviti na dnevni red, pošljejo do 30. junija g. nadučitelju A. Katschinka V. Nikola-dorfer-Strasse 18 na Dunaj. V odseku najdemo imena dobro znana iz prejšnjih učiteljskih zborov kakor so na pr. Bobies, Binstorfer, Jessen Chr. (vrednik freie Pädag. Bätter)

Katschinka, Holczabek. — Kaj mislijo staviti na dnevni red, nam še sedaj ni znano, tedaj tudi o tem ne moremo govoriti še danes. A iz preteklosti se da sklepati na prihodnost, in o tem obziru ne pričakujemo kaj koristnega in ljudski šoli hasnovitega. Ko je t. j. ministerstvo predložilo gosposki zbornici novelo k šolski postavi dne 14. maja 1869, v kateri se odpravljajo naj bolj znane neprilichnosti omenjene drž. šolske postave, oglašili so se precej dunajski učitelji, zavrgli vse preuredbe, nekateri so sicer našli nekaj dobrega nad to novelo, a večina je bila teh misli, da se mora vse odbiti, da bi to zlo (?) odvrnili, prosijo križem sveta, in ljudstvo hujskajo, naj podpiše peticije zoper to novelo. — tako se namreč poroča po časnikih. In vendar se ta novela ne dotakne jedra postave, t. j. višjega državnega nadzorstva, niti cerkvi ne da prve besede pri šoli, tudi zarad določevanja ur za krščanski nauk in verskih vaj ne, le nekoliko bolj povdarja versko vzgojo, verske vaje, in vzklajšuje osemletno šolsko obiskovanje, a vendar že tak krič med učiteljskim Izraelom, kakor da bi bil Turek pred Dunajem. Vidi se iz tega, da bo minister mogel vzeti v roke raskovo metlo, da pomete zaprašena kota pri učiteljskim poslopji. — Iz med vprašanj, ki za nekaj časa utihnejo ali se zopet z novo močjo oglašajo, vznemirjajo duhove, je tudi vprašanje o šoli in kar je z njo v zvezi, vzgoja naraščaja. Važno, sila važno je to vprašanje, ker človek je navadno to, kar vzgoja iz njega naredi,

sam po sebi nihče dober pa tudi slab ne pride na svet, kaj dobrega a tudi hudega v njem spe, vzbuja, neguje, zboljšuje a tudi pokvari jih njegova okolica; ljudje, kateri občujejo z mladim človekom, vplivajo nanj, da iz njega postane to, za kar je Bog vstvaril in mu prostor na zemlji odločil, ali pa da zgreši namen stvarjenja, in postane sebi in drugim v spodtiko in napotje. V omikanih državah prevzame nekaj ljudske vzgoje šola; pravimo le nekaj, kajti prva in prava vzgoja, ki človeku značaj utisne, navadno se izvrši v domači hiši pred šolskim obiskovanjem, a vendar ima šola tudi imenitno nalogo, da dopolnjuje to, kar se je v domači hiši začelo, popravlja napačnosti pri vzreji, podučuje mladega človeka, ako pa je napačna, vojena v nekrščanskem duhu, pa podira to, kar je domača hiša postavila, v taki šoli sicer napreduje otrok v učenosti, a zgubí kar ima človeku biti najdražje, naj imenitneje na tem svetu, svoje versko prepričanje, rekli so sicer včas, kdor v vednosti napreduje, a v nrvnosti nazaduje, bolj zaostaja, kakor napreduje, ali dan danes še velja ta prislov?

Ker je šolska vzgoja toliko važna in imenitna, in dostikrat odločuje za vse življenje človekovo na tem in unem svetu, tedaj se ni čuditi, ako se za šolo od nekedaj poganjata vera in nejevera, Kristus in satan; ne ustrašite se teh besed, morda se Vaš zde te robate in neuljudne, pa je vendar tako-le. Ni sicer angelj luči vsak, kdor le govori za versko šolo, niti vsak že hudič, kdor zagovarja brezver-

Občni pregled notranjega stanja moskovske države od 15. veka do Petra Velikega.

Po Solovjevu in Illovajskem spisal I. Steklasa.

(Konec.)

Osamljenost moskovskega gosudarstva, česti odnošaji s Azijati, postojano neprijateljstvo sosednih evropskih držav, vse to je dalo izvanjskim odnošajem moskovskega dvora značaj azijski. V teh odnošajih je gospodovala sumljivost, daleč presegajoča meje primerne in neobhodne opreznosti. Posebno je začel vladati ta značaj v diplomatskih odnošajih od Ivana Groznega, ko so bili odkrite za rusko državo škodljive razmere litovskega poslanca z nekimi velemožmi. Poslanca so smatrali začloveka, ki je prišel v državo s slabimi namerami, prišel pozvedovati, in zatoraj so ga držali v zaprtiji ter mu niso dovolili z nobenim človekom občiti, a one, ki so se približali njegovemu dvoru so zapirali. Činovnik prideljen poslancu, moral je pred njim poveljčarati mogočnost in blagodejstvo moskovskega gosudarstva, če je pa poslanec navedel kako važno ali neprijetno vprašanje, moral je pristav odgovoriti, da ne ve nič.

Ko so poslanci potovali skoz mesta, zapovedalo se je narodu, da se mora po njih

ulicah, skoz ktere je šel poslanec, zbrati v pražičnej obleki, da vidijo ptujci povsod ljudnost in bogastvo. Pri sestankih in pregovorih se je gledalo pred vsem na to, da ne bi ptujci umanjšali ali pa izkazali kakšen naslov velikega gosudarja, — le to se je zvalo čuvanje časti gosudarjeve ter se smatralo za glavni posel. Biti poslancem se ni smatralo za veliko čast, zategadelj so se za poslance imenovali činovnici nižjih razredov. Redko samo v slučajih posebne važnosti, posebno pa za poljski dvor, so se opredeljevali za velike polnomočne poslance bojari. V XVII. veku pa so se že pojavljevali ptujci poslanci (rezidenti) v Moskvi in moskovski pri inostranih dvorih, in to kaže na promeno v značaju diplomatskih odnošajev.

Mnogo temnih strani so nahajali v moskovskem gosudarstvu ptujci; njihova ruska izveščana skrivajo niti najmanje le teh temnih stranij; glasno zovejo proti njim tudi cerkev in gosudarstvo, zahtevaje popravka. Ali inostranci pa tudi niso mogli zatajiti istine o sposobnostih ruskega naroda: „Neobrazovanost zadržuje ta narod,“ so oni govorili: „kako bode pa on mogočen in strašen, ko bode naobražen!“ V istini se mora priznati nrvstvena sila naroda, ki je uspel pri najnepovoljnijih historičnih uslovih, v sosedstvu in v bezprestanej borbi ter občenju z azijskimi barbari, raztrešen na ogrom-

nih prostranstvih, v mrzlih predelih, daleč od onih evroskih narodov, ki so se posebno posluževali mestjanskih pravic, potem ko so si svoj obstanek s srečnimi uslovi zavarovali — vspel ohraniti svoj evropsko-krščanski obraz; trudeč se tegotno in ekromno pri najsiromašnejih sredstvih naselil ogromna nenaseljena prostranstva iztočne Evrope in severne Azije, položil tukaj temelj evropsko-krščanskega življenja; edini izmed vseh slavjanskih narodov umel sestaviti mogočno državo; v neprestanej borbi z nepovoljnimi okolnostmi, sredi tegotnega in bednega svojega življenja ni zaostal nrvstveno, ni izgubil sposobnosti za napredek. Okončavši s slavjem borbo z istokom, upokojivši se od nemirov notranjih, ki so se dogajali na početku XVII. veka, začelo se je moskovsko gosudarstvo ravno v tem času vedno bolj in bolj približavati zapadu, prejemati od njega plodove njegove civilizacije, če tudi odlomično, enostrano, nestalno, kakor je navadno pri početku vsakega razvoja; a med tem pa je tudi zunanji položaj države podpiral ta notranji razvitek, kajti poljska država je počela propadati vsled onih dogadjajev, ki so se prikazivali za carevanja Alekseja Mihajloviča; ostala je še edina Švedija, ki je delila Moskvo od Evrope, kajti posedovala je pribaltiske pokrajine. Zlomiti le to poslednjo pregrado ter

veno šolo, vendar v duhovnem obziru govorimo od kraljestva Božjega, in od kraljestva hudičevega na tem svetu, in vsak dau molimo: prid k nam tvoje kraljestvo! Kraljestvo božje na tem svetu pa je: sveta vera, Kristusova cerkev, po smrti pa večno življenje. Kdor se tedaj poganja za krščansko versko šolo, za krščansko vzgojo mladine on dela za kraljestvo božje na tem svetu, kdor pa temu nasprotno ravna, tega zadenejo Izveličarjeve besede: „Kdor ni z menoj je zoper mene; kdor z mano ne pobira, raztresa“. — A naš vek je tako nježen, tako fino olikan, da ostre a resnične besede ne more slišati, raje posluša nauke, ki šegetajo njegova ušesa, on povzdiguje nauke, ki govore o vljudaosti, omiki, filantropizmu (človekoljubji), dasiravno bistvo teh pomenov iz krščanstva izvira. „Šola je zato, da iz človeka še le naredi človeka“, kakor da bi človek v človeštvu vže najdel svoj vzor in svojo dovršenje. Da se taki nauki bolj prikupujejo omehkužeamu svetu, kakor nauk Izveličarjev ki pravi: „Nebeško kraljestvo silo trpi, in le silni ga bodo dosegli“, lahko umemo.

Ako po svetu pogledamo, vidimo, da se to, kar smo zgoraj rekli o boji za krščansko šolo, do pičice spolnuje. Kdo se dan danes poganja za versko šolo? Kristusov namestnik na zemlji, katoliški škofje in verni katoliki, ki poslušajo glas svojih višjih pastirjev, za brezverstveno ali brezversko šolo se poganja v prvi vrsti tista skrivna družba, ki svoje namene pokriva s plajščem človekoljubja, tista skrivna družba, ki na tihem rije o sedaj očitno gospodari po nekaterih državah: v Belgiji Franciji in Italiji, in z njo vsi tisti, ki hočejo veljati za vjudne, za izobražene ljudi, a svoje izobraženje pa s tem skazujejo, da kažejo sovraštvo ali vnemarnost do katoliške vere, tem pa pritrjujejo vsi tisti, ki hočejo imeti na vsak način „mir, mir“ le zdržbe ne, ki pravijo človek je lahko veren, a ni mu treba tega kazati in s tem ponášati se in tako druge vznemirjati. Sedaj ko sem pa nekoliko omehčal svoj izrek, naj stvar še dalje razpravljam, ko sem že enkrat začel.

(Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani 13. maja.

Avstrijske dežele.

Poročilo poučnega odseka o peticijah, ki zahtevajo vpeljavo slovenskega poučnega jezika je gotovo. Odbor nasvetuje naslednje resolucije: Vlada se naprosi, da vpelje na srednjih šolah, katera država vzdržuje, po deželah, kjer Slovenci stanujejo, za učence slovenskega jezika ta jezik za učni jezik, merodajavni so tukaj učni pripomočki, ki se uže nahajajo in vlada se ob enem pozivlje, da spolnove, é enake obzire ustanovi v Ljubljani slovensko gimnazijo, a gimnazijo ki je za oba jezika (vtraktistično) vravnana, spremeni v gimnazijo z zgol nemškimi poučnim jezikom.

Vlada se pozivlje, da vpelje po zavodih, v katerih se poučujejo učitelji in učiteljice za slovenske ljudske šole, vpelje slovenščina za učni jezik v večem obsegu, kakor dosihmal, vendar naj skrbi za to, da bude mogoče naučiti se do dobrega nemščine na teh zavodih.

V Gorici je propala konservativna stranka pri mestnih volitvah. Izvoljena sta dva lahona in Al. Resen, ki ga po imenune moremo sediti, kam pripada.

„Strike“ rudokopov v Toplicah na Českem je prenehal. Ljudje grede po svojem vsakdanjem delu. Recimo, da so tudi delavci hujskani po inostrancih, vendar poglaviten vzrok take „ustave dela“ je vendar le tužno stanje delavcev, pa brezobzirno ravnanje z delavci po nekaterih rudnikih. Vzrok vstaje na Českem je bilo nek ta, da so delavce nekako hoteli privezati na rudnike. — Ako je zapustil delavec delo v rudniku, je prej dobival 75 odstotkov svoje vložnine v bratno blagajnico a sedaj bi imel dobivati le 33 $\frac{1}{2}$ odstotkov. Delavec, ki je po 10 let na mesec plačeval po 60 kr. je uplašal že 72 gl. in ima pravico do pokojnine 51 gl. na leto, ako ne more delati. Ako gre drugom, dobi enkrat za vselej 24 gl; in zgubi pravico do pokojnine, poprej je dobil vendar 54 gl. povrnjenih. Zato pa je nastal vihar, ko so zvedeli, da je vlada potrdila nova pravila. Iz tega se vidi potreba,

da bi delavec imel enake pravice, ako prestopi iz rudnika v ručnik, oziroma da bi svojih že pridobljenih pravic ne zgubil, ako se preseli v drug kraj. Pri teh okolistavah mora pa ostati v enem kraju, dalje ko plačuje, huje se zaveže. Kljubu temu je pa še vendar dobro znamenje, da se pri nas v Avstriji ob takih prilikah delavci obračajo na kacega poslanca ali na ravnost do ministerstva, kakor se je zgodilo letos. — Vlada ima tedaj priliko, posredovati med delavci in njih gospodarji; mednarodna družba socialistov bi sicer povsod rada imela svoje polke, da bi o prličnem času šli v ogenj, a vendar v Avstriji ni toľka nevarnost kakor drugje, in modra vlada bude skrbelati tudi za uboge delavce, da jih brezerčni kapital ne bude izžmel in potem pustil revščine konec jemati; v tej stvari naj Avstrija posnema Prusijo, in delavci ji bodo hvalo peli.

V Belgiji so zborovali katoliki 30. aprila in 1. maja, ter so za svoj program sprejeli 3 točke. 1) Prava in svobodščine občini in dežel se imajo razširiti. 2) Voltve prenarediti na podlagi Malou-vega nasveta. 3) Šolska postava l. 1879 se ima prestrajiti. Ako bude edini, upajo zmagati framasonski jarem, ki jih tlačí.

Komisja se vsacega pol leta posvetuje zarad brodarstva po Dunavu, da reši navadaa opravila, znano je namreč, da je ogromen Dunav pri Žleznih vratih stisnjen v osko sotesko, od obeh strani drže skalnate gore v strugo, in to močno ovira vožnjo. Te skale so na erbskem, rumunskem, a nekaj tudi na avstrijskem bregu. V Berolinskem pomirju l. 1879 je bila sklepanjena posebna pogodba zarad vožnje po Dunavu. — Posvetujejo se leta in leta, kako lotiti se dela, namreč odpraviti velkanski napotlej za brodarenje. — Stvar je pa silno važna za velevlasti, Rusijo Anglijo, Francosko, — posebno pa za Avstrijo na pobrežno Rumunijo. — Ljudje se posvetujejo, a skale se le nočejo umakniti, in ob majhni vodi, kakor je letos je vožnja silo nevarna.

Iz Serajeva nanašajo najnovejši telegrami, da se vstaši zopet prikazujejo v

zadovoljiti tako jasno očev daim potrebam moskovskega gosudarstva, — zblžati se s zapadno Evropo, bilo je sojeno mlajšemu s nu carja Atekseja Mihajloviča.

Koledar papeža Gregorija XIII.

Letos 4. oktobra bude 300 let, kar je bil vpeljan koledar po papežu Gregoriju XIII. zboljšao. Za 4. oktobrom pisali so kar 15. oktobra, tedaj so pomaknili čas za celih 10 dni. Katolikom je ta naprava zelo imenitna, ker kaže, da katoliška cerkev ne sovraži napredka in učenosti. Tedaj o tem nekaj besed.

Narava sama je ljudem kazala, kako imajo čas šteti. — Noč in dan se vrstita neprestano, in na se v svojem času mladi, rase in zgine. Dejansko je, da so ljudje čas najprej šteli po spremenu lune. Šteli so po luninih mescih, katere so jemali ali po 28 ali po 30 dni.

Potrebe so ljudi silile, da so si čas za daljši dobo in bolj primerno vredili. Solnce, po katerem nastajajo letni časi, je bilo najbolj pripravno za vodilo. Tako smo dobili solnčno leto. A prejšnja štetev se je že udomačila, krajše dóbe so bile tudi ljudem prikladne, tedaj je ostalo pri podrazdeikih.

Imeli so tedaj leta, mesce in dni. Precej natančno solnčno leto nahajamo pri

Egipčanib, ki so že precej napredovali. Imeli so leto 365 dni, razdeljen v 12 mesecev po 28, oziroma 30 dni. Da so leto naravnali s pravim solničnim letom, so vskakili od časa do časa po cel mesec. Pri Grkih je vpeljal Solon leto 354 dni. Tudi tukaj so mogli vsako tretje leto vskakniti mesec (prestopni mesec). Poldrug sto let pozneje (okoli l. 432 p. Kr.) je najdel učen številoslovec (matematikar) Meton, da je 235 luninih letov skoraj natanko 19 solničnih let. Po spretnem, dobro izpeljanem številjenji je Meton vredil čas tako, da se je navadno mesec začel vselej z mlado luno, ali prav za prav z dnevom, ko je bila mlada luna videti na nebu kakor mal srp. Pri devetnajstletnem obvodu je bilo sedem prestopnih let, in vsega skupaj 6940 dni. Še bolj natančno je to izšteli astronom Kalip, ta pa je vzel dobo šest in sedemdesetih let. Navadno leto bi imelo imeti 365 dni in 6 ur, to je ravno toľko, da se skoro do pičice vjema z astronomskim številjenjem.

V tej meri pa, kakor je napredovala rimska oblast, opuščali so to določevanje časa. Kamor koli so prišle rimske legije in so vstabilile, vpeljali so tudi koledar, katerega so si izmislili njih duhovni. In vendar je bil, kar se tiče natančnosti daleč za grškim, poslednj-é imenovanim. Rimsko leto je imelo od sa

četka le deset mesecev, januarija in februarija ni bilo. Sicer so še pod kralji vpeljali leto, ki je štelo 12 mesecev in 365 dni, ali je bila štetev preveč zapletena, ali duhovniki, kterim je bilo to v skrbi, niso bili kos svoji nalogi, ob kratkem: koledar je bil v malo stoletjih neznanosko zmeden.

Julij Cezar ali prav za prav zvezdoslovec Sosigen je spravil to v red, za ta čas in za stalščice, na katerem je bilo takrat zvezdoslovje, je bilo to velkansko delo. 47 l. pr. Kr. je bil vpeljan Julijanski koledar in je veljal celih 16 sto let, imel pa je 365 dni po 12 mesecev, ker se je prvi dan mesca imenoval „Kalendae“ imenovali so ga „Kalendar“ (koledar.) Vsako četrto leto so vskakili februariju jeden dan, tako da je poprek vsako leto imelo 365 dni in 6 ur. Da se je zlagal z astronomskim (zvezdoznanskim) letom, prištelí so letu 47. pr. Kr. jeden in šestdeset dni. To leto so imenovali leto zmešajave, „annus confusionis“. Julijeva štetev je bila le v tem napačna, da je bilo leto za 11 minut predolgo, ker astronomsko leto ne iznaša natanko 365 dni 6 ur, ampak 365 dni, 5 ur, 48 minut in 48 sekund. Za dle časa je moglo zaostati navadno leto za astronomičnim; spomladansko enakonočje je moglo priti v navskriž z državijanskim (navadnim).

(Dalje prih.)

raznih krajih severovzhodne Hercegovine, in na jugovzhodu v Bosni; ljudje pa ki se boje vstašev, pa številce pretiravajo, da bi prej dobili vojaške pomoči. Take čete so se prikazale na vzhod Konjicam, na Radopolji in pri Umoljanah, kjer so bili prvi boji, ko so začeli okroževati jih; dalej pri Jabuki, pri Grebaku in pri planini Korjen, ki je na sever od Foče. Tudi Črnigori na sever v kotu pri Čelebiću, se prikazujejo čete. Mogoče, da se z vračujočim ljudstvom hote vtihotapati vstaši, a sedaj so povsod vojaki, in obrok za pomiloščenje bo kmalo minul. Vendar pa se po vladnih naznanilih mir povrača. V okrajih Foča, so se skoro po vseh selih ljudje povrnil; tudi iz Nevesinj se poroča kaj enacega. V Konjice in Stolac se je povrnila večina stanovancev, okoli Uloka in v Konjicah pri Trabionji je skoro vse doma; po vaseh v Zagorji so tudi razglasili, da se povrnejo, le Krivošanje se ne mislijo podvreči in bodo raje ostali na tujem!

Vnanje države.

Na Irskem godi se sedaj, česar se je bilo bati, duhovi niso pomirjeni, marveč še bolj razjarjeni, vlada pa bolj strogo strune napenja. 11. maja je blizu Baline obstreljen bil najemnik zemljišča, od koder so prej odpodili najemnika. — Angleška zbornica je sprejela postavo, po kateri se ima tri leta bolj strogo postopati na Irskem, Parnell in Dillon obžalujeta strogost postave, trdijo, da bodo to malo koristilo, marveč ogeuj še huje razpihalo — Parnell sam sedaj ni varen, sprosil si je posebno stražo policajev v Londonu. Vstaja je tedaj nje voditeljem vzrastla čez glavo; — gorje ljudstvu, gorje deželi, ker se pomirljivi v kot potisnjeni, in terorizem vlada. Kar je res, je res; Angleži so politiki, katerim gre blagor države nad stranko, opozicija je obljubila vladi pomoči, pri pomirovanji; tam tedaj ni fakciозна opozicije, ki bi uklibovala iz samoljubja; drugi pa pravijo, da si opozicija ne upa v tem kritičnem času vlade prevzeti, in da nima sposobnega vodje sedaj v tem trenutku.

Prav občutljivo je postala ta neprilika, ko se je krščanstvo bolj razširilo. Po veliko noči se štejejo vsi premakljivi prazniki v letu. Kristjanje prvih časov so bili sicer vsi jedne misli o potrebi praznovanja velikonočnega praznika, a različnih misli o časi, kedaj se ima to zgoditi. Judje so jedli svoje velikonočno jagnje v noči od 14. do 15. mesca „Nisan“, tedaj so tudi jemali kristjanje 14. dan za začetek temu prazniku, da bi se tako držali dne trpljenja Gospoda našega. Zahodna ali rimska stranka je pa posebno povdarjala dan v tednu, t. j. hotela je spomin obhajati ravno tist dan v tednu, ko je Kristus umrl in od mrtvih ustal. Ker je pa Kristus po spričevanju evangelistov umrl na petek, praznovali so dan smrti vselej na petek, vstajenje pa prihodnjo nedeljo. Azijski kristjanje pa so imeli dan v mesecu za poglavitno pri določitvi časa za praznovanje. Velikanoč se je vselej začela 14. dan „Nisan“. Obema strankama pa je bil 14. dan v mesecu merodajaven v tem, da so tudi Rimci (zahodni kristjanje) dan smrti praznovali prvi petek po 14 dnevu. Ako je bilo to slučajno v petek, zedinili so se. — A nastalo je vprašanje: Kedaj nastopi 14. „Nisan“ tudi dejansko, t. j. kako se more dan v mesecu v soglasje deti s pravim solčnim letom?

(Dalje prih.)

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 13. maja. (Zoper jude in zoper Löblich.) Poslanci Suess, Tomáščuk in tovariši so slabo vstregli judom, ko so vlado interpelirali, se li hoče potegniti za jude? Na Dunaji se je vsled tega pričelo gibanje zoper jude in glasoviti Schönereer je včeraj državnemu zboru zopet izročil več peticij podpisanih od kakih 500 dunajskih prebivalcev, kateri prosijo, naj se iz Rusije prognanim judom nikar ne dovoli, da bi se smeli naseliti v Avstriji. Tudi včeraj je zahteval Schönereer, naj se ena teh peticij natisne v stenografičnem protokolu, pa le dunajski demokratični poslanci in okoli 60 poslancev češkega, Hohenzwartovega in Liechtensteinovega kluba ga je podpiralo. Levičarji in Poljaki so obsedeli, kar naj bolj priča, kako so okovani v verige judovske. Liberalni časniki dunajski, ki so večidel v judovskih rokah, se hudujejo nad Schönereerjem in so v četrtek z imenom našli državne poslance, ki so imeli pogum glasovati za Schönereerjev predlog. Zlasti pa so razkačeni nad dunajskimi demokrati, da se drznejše glasovati zoper jude! Poslancu Löblichu danes žugajo z volilnim shodom, pri katerem mu bodo izrekli nezaupnico zavolje njegovega judom protivnega ravnanja! Pa Löblich se menda malo zmeni za tako žuganje, in prepričali se bodo, da Dunaj ni še skozi in skozi v judovskih rokah, in da zlasti obrtniški stan komaj čaka trenutka, ko bi se izvil iz judovskih krempljev. Schönereer je obljubil prineseti še več takih peticij in gotovo bo že v prihodnji seji ponovil svoj predlog.

Z Dunaja, 14. maja. (Iz državnega zbora. — Izlet v Prago. — Obrtniški odsek.) Telegrafično sem vam že poročil, da je državni zbor v petek sprejel colninsko postavo tudi v tretjem branji. Levičarji so ostali trdovratni nasprotniki do konca, ter so glasovali zoper postavo. Pa skušanja pri postavi o volilni premembi jih je zmodrila, in pri tej priliki niso zavezali svojih tovarišev, da morajo glasovati zoper postavo. Mnogi, zlasti Štajerci in Korošci so se glasovanja zdržali in večina, s katero je bila postavba sprejeta, bila je jako velika.

V telegramu sem poročal tudi o drugih rečeh, ki so se v petek obravnavale. Posebno važna je bila razprava o postavi, ki vladi dovoljuje od delegacij dovoljene stroške za vstanek na jugu. Levičarji zaradi vojsštva niso mogli nasprotovati postavi, ter je Wolfum v imenu svojih tovarišev naznanil v zbornici, da bodo glasovali za postavo, da pa ne morejo glasovati za drugi paragraf, ker se jim zdi primernejše, da naj vlada proda skupne železniške obligacije, kar jih ima, namesto da b najemala novega posojila. Denarni minister Dunajevski je temeljito dokazal, da je za državo koristnejše, ako proda le en del skupnih obligacij, in je levičarjem rekel, da morajo glasovati tudi za drugi paragraf, ako hočejo sploh res glasovati za postavo, ker je ta paragraf bistvo vse postave. Pa levičarji se niso hotli vdati in Wolfum je stavil poseben nasvet, da naj se prodajo vse obligacije, ne pa samo en del, kakor določuje drugi paragraf obravnavane postave. Po nasvetu poslanca Tomáščuka se je o tem nasvetu glasovalo po imenih, in pri tej priliki se je pokazalo, kako malo zanesljivih tovarišev imajo levičarji. Wolfumov nasvet je bil namreč zavržen s 168 glasovi proti 111! Obveljal je toraj nasvet odsekov, ki se popolnoma strinja s predlogom vladinim. Postava je bila potem potrjena tudi

v tretjem branji. Kdo zna, kaj je bilo dunajskemu podžupanu Steudellu šinilo v glavo, da je hotel tudi pri tretjem branji še enkrat imeti ustmeno glasovanje. Pa zbornici se je zdelo to odveč, in za njegov predlog ni vstalo potrebno število poslancev.

V telegramu so izpuščene besede, da so bili dovoljeni stroški za bosensko vstajo in človek bi mislil, da je ustmeno glasovanje veljalo tržaškemu posojilu; temu pa ni tako. Za tržaško razstavo se je namreč Trstu dovolilo posojilo 100.000 glid. brez ugovora in se je skoraj vsa zbornica vzdignila za dotični predlog.

Konečno so se še naučnemu ministerstvu dovolili nekateri potrebni stroški. Češka poslanca Krofta in Adamek sta pri tej priliki silno hudo prijemala naučno ministerstvo, ter mu očitala, da se za slovanske učilnice premalo briga. Predsednik dr. Smolka je potem sklenil sejo in prihodnjo sejo napovedal za petek 19. t. m. Čehi so se večinoma podali domu, ker imajo jutri državne volitve za veliko posestvo namesto tržaškega namestnika Depretisa, in tudi mnogo drugih državnih poslancev se je odpeljalo v Prago k slovesnostim, ki jih imajo o prazniku sv. Janeza Nepomučana, samo udje obrtniškega in justičnega odseka morali so ostati na Dunaji, da dovrše posvetovanje o obrtniški postavi. Seje se pričenjajo vsaki dan že ob devetih zjutraj in trpé kake štiri ure. Delo je težavno, a ko nova obrtnijaka postava stopi v veljavo, imela bo večina državnega zbora zavest, da je za obrtnijstvo storila, kar je mogla, in da ni ona kriva, ako se žalostni stan naših obrtnikov še ni obrnil na bolje.

S Pohorja, dné 8. maja. (Božja pot v Puščavi.) Vse v naravi je oživel, vse pričelo z novim šundrom in gibanjem živahnjše gojiti bujno pomlad, ki je razprostrla svoje roke in razstresla svoje daré. Kakó bi se neki tudi v starih prsih srcé ne čutilo spet nekako pomlajeno! Kajti:

Glej povsod pomladni cvet,
Zeméljski raj tú na ogled.
In to je Slovenska zemlja,
Na Slovenskem dom je moj!

Dá, dom je moj sicer na slovenskem, lep dom v vzožji gričev in gorá, ki se opravljajo v prazniško obleko, in ljub tudi, ker smo svoji med svojimi, pa stalen ni, ker je to le dolina solzá. Morda je baš to prepričanje nagnilo naše pradede, da so nam potomcem pozidali toliko ponosnih in veličastnih cerkev, katere mimo farnih, Slovenci kot božje pota obiskujejo, kar se pa tudi v pomladi pričáe najživahnjše. Tudi Podravje se ponaša z lepim številom romarskih cerkev, kajti imena: Sv. Duh (pri Lučah), Ruše, Puščava, Sv. Anton, Sv. trije Kralji i. dr. so že vsaj po slov. Štirskem splošno znana, pa tudi svetišča vredna, da jih človek obišče. Prva važnejša božja pot je toraj četrto velikonočno nedeljo v Puščavi, katero imé nosi velika mojstersko čvrsto pozidana zala cerkev v prav ozki kotanji med gorami, kjer smo se Slovenci res prav v obilnem številu zbrali. O znamenitostih cerkve bi se sicer dala marsikatera reči, pa ker bi to znabiti daljne čitatelje ne zanimivalo, toraj bodi dosti to, da se je verno slovensko ljudstvo še stare že podedovane verske gorečnosti vredno skazalo, kajti národa se je vse trlo. Snužilo ste se od 9tih do 12tih dvé sveti naši, ter razlagala z govorniško besedo dolžnost in potreba češčenja neomadeževane Device, kar je, upam, padlo, vsaj deloma, na dobro pripravljeno zemljo. Le petje je bilo slabo. Ne

morem si kaj, da ne bi omenil velike važnosti dobrega petja v cerkvi pri takih slovesnostih. Duh v telesu od hoje vtrujenem zopet oživi in se dviga toliko izbranejšo iznad zemeljske doline v nebeški Jeruzalem, kolikor več mu k temu dava povód in vnémo dobro vbrano petje, za katero se, kakor skušnje kažejo, v našim kraji vse premalo brigajo. Če je kedaj se nek dopisnik „Slov.“ ponorčeval iz petja v hrvatskih cerkvah, lahko bi se inostranci še rogali nam, ako na to večje pozornosti ne obrnemo. Naj bi imela prav vsaka, če tudi majhena fara, dobro ubrani pevski zbor!

Ne dalje od glavne cerkve najdemo v puščavi lično kapelico svete Ane, na griču, ki štrli nakvišku kot nekaj kozji hrbet. Tam je pod stolpom pred glavnimi vrati čitati toliko podpisov in imen, da je ž njimi skoro vsa pobeljena stena pokrita. Pisane so največ s švabšino, (slovenske so bile zló redke) pa razvidno je bilo iz podpisov, da tú niso hodili samo ljudje iz raznih krajev Štajerske, marveč še gospóda iz Budapešte, kakor je svedočil z olovko pisani napis. Jaz pa nemajoč svinčnika sem imel svoje imé „bolj v časti“, pa sem zato vzdihnil v srcu: o mati Matere Božje, bodi Ti priprošnica naša, ki k Tebi pribežimo! Bo li pa pustila ljudstvo, ki jo tam časti, brez blagoslova!

Kakor še pozneje obiskovana božja potak sv. Duhu, k sv. Antonu in na Ojstervico svedočijo, je naše ljudstvo še vedno starim običajem srčno vdano in od zmote novejših bogotajcev neokuženo. To je sicer veselo znamenje vsem dobrim vernikom, da bi le še dolgo, dolgo takó ostalo. Pravo so povedali gosp. pridgar proseči našo ljubo Gospo, to leskečo zvezdo, naj bi še bivala dalje in dalje našemu ljudstvu zanesljiva voditeljica, to tolažnico žalostnih, naj bi obrisavala solze očesom, ki so v toliki množici, da so le redke, bi jih ne točil, in potolažila srcá, ki imajo vzrokov več ko dosti, da so razkravela, dokler da ne pridemo vsi skupaj tje, kjer je naš pravi dom, v svetih nebesih. In komu treba še kaj več!

Telegram „Slovenca.“

Z Dunaja 15. maja.

Česki vstavoverni veliki posestniki so se zdržali volitve. Konservativni kandidat Nadherny izvoljen enoglasno s 124 glasovi. Državni zbor najbrže prestane do 26. maja.

Domače novice.

V Ljubljani, 16. maja.

(Za dekanijo v Cirknici) je po patronu prezentiran č. g. Janez Porenta, stolni vikar v Ljubljani.

(Vabilo v izredni občni zbor telovadnega društva „Sokola“), kateri skliče se vsled odpovedi dosedanjega staroste gosp. Fran Ravniharja v četrtek dné 18. maja t. l. (v praznik vnebohoda) dopoldné ob 1/2 11. uri v društveno telovadnico. — Spored razpravam: 1) Nagovor podstaroste gosp. Srečko Noliya. 2) Volitev novega staroste. 3) Izlet o Binkoštih v Zagreb in javna telovadba. 4) Posamezni nasveti društenikov. — Čestiti gospodje člani društva „Sokola“ prošeni so najuljudneje, da blagovolíc v mnogobrojnem številu udeležiti se omenjenega zborovanja.

V Ljubljani, dné 14. maja 1882.

Odbor „Sokola“.

(Slovenske tiskovine) za okrajne vradnije po Slovenskem se že tiskajo; tedaj ne bode še le prihodnje leto prvi začetek.

(Čast. gosp. Jernej Brence), naš rojak, rojen na Dovjem, duhovnik v Dutovljah na Krasu, poslavljen z zlatim križcem za šolske

zasluge, je preteklo nedeljo po dolgi in hudi bolezní umrl. Naj počiva v miru!

Razne reči.

— V Belgradu hočejo sestaviti odbor ki napravi „besedo“ za naš ljubljanski „Narodni dom“. Lepo; najbise le vzajemnosti čedalje bolj in povsod razcvitala!

— Volitev mestnega župana je bila dné 14. majnika v Celji. Izvoljen je bil soglasno dosedajšnji župan, dr. Neckerman. — Kakor drugod po Spodnjem Štajerskem, se lovijo tudi po celjskem okraji podpisi zoper vpeljavo slovenskega jezika v šoli in uradu. S nekakim ponosom naznanja glasilo celjskih nemčurjev, da je dotično prošnjo do državnega zbora odposlala tudi občina „celjske okolice“. Ni res! V imenu občine ni imel nihče, tudi ne župan, pravice odpošiljati tako prošnjo. Odbornike ni v tej zadevi nihče poprašal in le oni smejo sklepati za celo občino v tako važnih rečeh!

— Semeniško Wertheimovo kaso, ukradeno v Buda-Pesti, so najdlí v ribniku pri Sarkeresztur. — Vkradel jo je sluga v semenišču, Irmej; pomagali so mu 4 kmetje iz Sarkeresztura. Po noči ob 2. uri so naložili kaso na voz in so šli ž njo v svoj kraj. Odprli so kaso, in denar med sabo razdelili; hranilnične bukve so baje sežgali; 5200 gl. denarja so še dobili 1800 gl. pa ni bilo nikjer.

— Morilcev Kavendisha in Burke-ta še zdaj niso dobili. Vlada obeta 120 tisoč gid. tistemu, kateri jih dobi in vladi izroči; 12000 pa tistemu, ki morilce ovadi.

— Iz Bohum (Westfalen) se brzojavlja: O 4. uri zjutraj 11. t. m. se je rudni jami „Pluto“ vnel plin. Vsi delavci, ki so ponoči delali, so bili v nevarnosti. Dosihmal je bilo mrtvih najdenih 56.

— Iz Elbe-Kosteletz se javlja, da so tam v nedeljo 7. t. m. skušali napraviti razbuko

zoper Jude. A župan v tem kraji je to zaprečil. Brzojavil je okrajnemu poglavarstvu v Karolinenthal, ki je poslalo žandarmov; krojača, ki je hujskal, so zaprli.

Za „Narodni dom“.

Notranjski rojáci! Treba je, da se ganemo in storimo prej ko mogoče svojo dolžnost na prid „Narodnemu domu“.

Za tega delj blagovolite se zbrati v nedeljo binkoštno 28. maja ob 6. uri popoldne v Čitalnici v Postojini.*)

Organizirati se hočemo ondi tedaj, raznovati hočemo črtež ter voliti potrebne odbore za jedno veliko skupno oziroma več krajevnih národnih slávnostij v Notranjskej, katerim vsem bodi lepi in imenitni namen: „Narodni dom“, probuja národne zavesti in národno blagostanje sploh!

Zatorej kdor čuti v sebi rodoljubno dolžnost, katerega vóji možka volja koristiti národu slovenskemu pridi, pridi na posvetovanje!

V Hrenovcih poleg Postojine 15. maja 1882.

Za osnovatelje:

Dr. Jurij Sterbenec.

*) Prihodnji dan, pondeljek, se večini ni zdel primeren za takošne pogovore. V nedeljo dakle obilo in složno!

P. n. občinstvu

podpisani vljudno naznanja, da je 14. maja t. l. prevzel in odprl popolno novo opravljeno

kavarno

na kongresnem trgu v Lavrenčičevi hiši.

Za dosedanje obiskovanje svoje kavarne na št. Petrski cesti št. 4 se toplo zahvaljuje priporoča se ponižno za enako zaupanje na novem mestu ter ob enem obljubuje, da bode po moči akrbel za najboljšo postrežbo.

V Ljubljani 15. maja 1882.

Miha Marzolini,

kavarnar.

„Die katholischen Missionen.“

Obseg petega sešitka katoliških misijonov je sledeči:

Missionsthätigkeit am Kongo; Bekehrung und Untergang der Huronen; P. Gillet's Gefangenschaft in Guatemala. — Nachrichten aus den Missionen: Aus Norwegen; Türkei; Korea; Süd- und Westafrika. — Miscellen u. s. w.

Kakor vsak zvešček je tudi peti jako zanimiv. Zlasti zanimiv je članek: „Misijonsko delovanje ob reki Kongo“; tú se izvé marsikaj, kar se po drugih časnikih ne čita. Enako prijetno berilo je drugi članek: „Spreobrnjenje in pogin Huronov.“ Kako prelepo je opomin misijonarja o. Bretča na le misijonarjem, katerim je namenjen, ampak vsem kristjanom, kateri se konča sledečim stavkom: Spomnite se, da iščete le Kristusa in njegov križ; če pa kaj družega želite, bote le dušne in telesne britkosti želi. Mar li ne skušamo resn ce tega vedno? Da, če le ne živimo nepremišljeno tje v en dan.

Naj še dostavimo, kar je nedavno nek prijatelj pisal: „Med vsemi so mi najljubši list „katol. misijoni.“ Kadar jih dobim, gré vse na stran, le stroga stanovna dolžnost me odvrne od branja. Pa neko prošnjo imam vendar: Ne pošiljate mi lista nikoli v saboto, ker me spravite v največe zadrege: lista namreč brati ne morem, pa pustiti ga tudi ne morem; tedaj boljše, da ga tisti dan ne dobim.“

List velja 2 gid. 40 kr., po pošti pošiljan 3 gl. 10 kr. v

Katoliški bukvarni

v Ljubljani, stolni trg 6.